

TREGTIA E JASHTME E MALLRAVE
DHE NDËRMARRJET

2020

www.instat.gov.al

**TREGTIA E JASHTME E MALLRAVE DHE
NDËRMARRJET 2020**

Drejtor botimi: **Elsa Dhuli, PhD**

© Copyright INSTAT 2020

Ndalohet riprodhimi i këtij botimi apo transmetimi i tij në cilëndo formë, pa autorizimin paraprak me shkrim të mbajtësit të së drejtës së autorit.

INSTITUTI I STATISTIKAVE
Rr. Vllazën Huta,
Ndërtesa 35, Hyrja 1
Tiranë, Kodi Postar 1017
Tel: + 355 4 2222411 / 2233356
Fax: +355 4 2222 411
e-mail: info@instat.gov.al
www.instat.gov.al

Parathënie dhe Mirënjohe

Publikimi “Tregtia e Jashtme e Mallrave dhe Ndërmarrjet” 2015-2019 përmban informacion thelbësor mbi shkëmbimin e mallrave ndërmjet Shqipërisë dhe shteteve të tjera të botës dhe mbi tregtinë e jashtme të mallrave të detajuar sipas kategorive të ndryshme të ndërmarrjeve. Njëpërmjet lidhjes së statistikave të tregtisë së jashtme të mallrave me statistikatat e ndërmarrjeve kuptojmë kontributin e sektorëve të ndryshëm ekonomikë si dhe pjesëmarrjen e ndërmarrjeve e vogla, të mesme dhe të mëdha në transaksionet tregtare.

Në strategjinë e re të komunikimit, INSTAT është orientuar që të përmbushë nevojat e përdoruesve duke targetuar grupe të ndryshme përdoruesish. Materiali pasqyron disa nga kërkesat themelore dhe nevojat e disa grupeve të përdoruesve për të dhënat mbi tregtinë e mallrave dhe ndikimin e tyre në ekonominë shqiptare.

Ky publikim i dedikuar, paraqet me anë të shifrave realitetin ekonomik në vend si dhe përgjigjet ndaj kërkesave në rritje për informacion statistikor të vendimarrësve, kërkuesve shkencorë dhe akademikëve në Shqipëri. Përgatitja e këtij materiali është mundësuar falë bashkëpunimit dhe të dhënave administrative të siguruara nga Drejtoria e Përgjithshme e Doganave dhe Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve.

Bashkëpunimi me institucionet e tjera dhe politikë-bërësit, rrit përgjegjësinë e INSTAT për hartimin e publikimeve të veçanta dhe informacioneve statistikore që do të shërbenin për të kuptuar më mirë realitetin ekonomik, në mënyrë që të ballafaqohemi me sfidat e së ardhmes. INSTAT gjithmonë do të ofrojë partneritet të vazhdueshëm dhe një bashkëpunim të frytshëm, ashtu siç e dëshmon dhe ky botim.

Elsa Dhuli, PHD

Drejtor i Përgjithshëm, INSTAT

HYRJE.....	5
GJETJETKRYESORE.....	6
I. KARAKTERISTIKAT E TREGTISË SË JASHTME TË MALLRAVE.....	7
A. Tregtia e jashtme e mallrave.....	7
B. Tregtia e jashtme e mallrave sipas produkteve.....	7
C. Tregtia e jashtme e mallrave sipas rajoneve kryesore.....	9
D. Tregtia sipas partnerëve kryesorë.....	9
II. TREGTIA E JASHTME E MALLRAVE SIPAS KARAKTERISTIKAVE TË NDËRMARRJES, 2015-2019.....	10
A. Tregtia e jashtme e mallrave sipas madhësisë së ndërmarrjes.....	10
B. Sektorët mbizotërues në eksportet/importet e mallrave.....	11
C. Eksportet/importet e ndërmarrjeve sipas produkteve.....	12
D. Përqëndrimi i ndërmarrjeve eksportuese/importuese.....	12
E. Ndërmarrjet eksportuese/importuese, sipas numrit të vendeve partnere.....	13
ANEKSI 1.....	14
METODOLOGJI.....	15

Hyrje

Statistikat e tregtisë së jashtme të mallrave janë një instrument shumë i rëndësishëm për marrësit e vendimeve në sektorët publik dhe privat. Ato ndihmojnë në përgatitjen e bisedimeve bilaterale dhe multilaterale në kuadrin e politikave tregtare dhe për vlerësimin e ekonomive të tregut. Këto statistika gjithashtu ndihmojnë gjithashtu kompanitë në studimin e tregut dhe në përcaktimin e strategjive të tyre tregtare. Statistikat mbi tregtinë e mallrave përmbajnë të dhëna mbi eksportet/importet e mallrave në Shqipëri, si edhe statistika të tregtisë së mallrave sipas karakteristikave të ndërmarrjeve.

Statistikat e tregtisë së jashtme të mallrave sipas karakteristikave të ndërmarrjeve përmbajnë informacion thelbësor mbi ndërmarrjet të cilat marrin pjesë në tregun ndërkombëtar. Këto statistika japin informacion për karakteristikat e këtyre ndërmarrjeve si vlerat e eksporteve/importeve dhe numrin e tyre. Nëpërmjet lidhjes së statistikave të tregtisë së jashtme të mallrave me statistikat e ndërmarrjeve kuptojmë kontributin e sektorëve të ndryshëm ekonomikë si dhe pjesëmarrjen e ndërmarrjeve të vogla, të mesme dhe të mëdha në transaksionet tregtare. Hartimi i statistikave të tregtisë së jashtme të mallrave sipas karakteristikave të ndërmarrjeve kryhet përmes lidhjes në nivel individual të të dhënave të tregtisë së mallrave me regjistrin statistikor të ndërmarrjeve. Karakteristikat kryesore të ndërmarrjeve nga regjistri statistikor i ndërmarrjeve – si aktiviteti ekonomik dhe numri i të punësuarve – janë të kombinuar me variablat tipikë të të dhënave të tregtisë së mallrave si kodi i produktit dhe vendi partner, duke na dhënë në këtë mënyrë një pamje më të plotë të strukturës së tregtisë së mallrave.

Duke iu referuar periudhës 2015-2019, statistikat në lidhje me tregtinë e mallrave në Shqipëri synojnë të monitorojnë karakteristikat dhe zhvillimet e tregtisë së vendit tonë me botën.

Ky material, i përgatitur nga INSTAT, publikohet i strukturuar në këtë mënyrë, duke përfshirë të dhënat për vitet referencë 2015-2019 dhe do të jetë publikim i vazhdueshëm me frekuencë vjetore.

Materiali përbëhet nga dy kapituj. Kapitull i parë paraqet informacion mbi shkëmbimin e mallrave ndërmjet Shqipërisë dhe shteteve të tjera të botës.

Kapitull i dytë ka për objektiv të paraqesë statistika mbi tregtinë e jashtme të mallrave të detajuar sipas kategorive të ndryshme të ndërmarrjeve.

Gjetjet kryesore

Në vitin 2019 eksportet e mallrave janë 299 miliardë lekë, duke u ulur 3,8 %, krahasuar me vitin 2018. Ndërsa importet e mallrave arritën vlerën 649 miliardë lekë, duke u rritur 1,2 %, krahasuar me vitin 2018.

Në vitin 2019, pesha e eksporteve në vendet e BE-së është 77 % të eksporteve të mallrave, duke arritur vlerën 229 miliardë lekë. Eksportet në vendet e BE-së u ulën me 3,4 %, krahasuar me vitin 2018. Pesha e importeve nga vendet e BE-së është 58 % e importeve të mallrave, duke arritur vlerën 379 miliardë lekë. Importet nga këto vende u ulën me 2,9 %, krahasuar me vitin 2018.

Në vitin 2019 partneri ynë kryesor për eksportet dhe importet vazhdon të jetë Italia. Vlera e eksporteve drejt Italisë është 143 miliard lekë, duke u ulur 4,0 % krahasuar me vitin 2018. Ndërsa vlera e importeve nga Italia është 164 miliardë lekë, duke u ulur 6,3 % krahasuar me vitin 2018.

Numri i ndërmarrjeve eksportuese në vitin 2019 është 3.190, duke u rritur me 5,0 %, krahasuar me vitin 2018. Ndërsa numri i ndërmarrjeve importuese është 11.364, duke u rritur me 0,5 %, krahasuar me vitin 2018.

Në vitin 2019, ndërmarrjet që operojnë në industri dominojnë ndërmarrjet eksportuese. Këto ndërmarrje kryejnë 81 % të vlerës së eksporteve, duke u ulur me 6,1 %, krahasuar me vitin 2018. Ndërsa ndërmarrjet që operojnë në tregti dominojnë ndërmarrjet importuese. Këto ndërmarrje kryejnë 56 % të vlerës së importeve, duke u rritur me 2,2 %, krahasuar me 2018.

Për vitin 2019, më shumë se gjysmën e eksporteve e kryejnë 50 ndërmarrjet më të mëdha (61 %), ndërsa më shumë se gjysmën e importeve e kryejnë 100 ndërmarrjet më të mëdha (56 %).

Në vitin 2019, dominojnë ndërmarrjet që eksportojnë drejt 1 vendi partner. Ato kryejnë 32 %, të vlerës së eksporteve, ndjekur nga ndërmarrjet që eksportojnë drejt 3-5 vendeve partnere (23 %).

të vlerës së eksporteve, ndjekur nga ndërmarrjet që eksportojnë drejt 3-5 vendeve partnere (23 %).

Në vitin 2019, dominojnë ndërmarrjet që importojnë nga 10 ose më shumë vende partnere. Këto ndërmarrje kryejnë 56 % të vlerës së importeve, ndjekur nga ndërmarrjet që importojnë nga 3-5 vende partnere (15 %).

Karakteristikat e tregtisë së jashtme të mallrave

A. Tregia e jashtme e mallrave

Tregtia e jashtme e mallrave

Gjatë vitit 2019 deficitin tregtar është përkeqësuar duke u rritur 5,8 %, krahasuar me vitin 2018.

Gjatë periudhës 4-vjeçare (2015-2018) vihet re një tendencë në rritje e eksporteve dhe importeve, duke patur ulje vetëm gjatë vitit 2019. Në vitin 2019 pesha e eksporteve është 32 %, duke u ulur 3,8 %, krahasuar me vitin 2018. Ndërsa pesha e importeve në vitin 2019 është 68 %, duke u rritur 1,2 %, krahasuar me vitin 2018.

Fig.1 Ndryshimi vjetor në tregtinë e jashtme të mallrave (%)

B. Tregtia e jashtme e mallrave sipas produkteve

Produktet kryesore

Produktet që zënë një pjesë të konsiderueshme në eksportet dhe importet shqiptare për periudhën 5-vjeçare janë eksportet e mallrave të përpunuara.

Për vitin 2019 më të eksportuara janë grupet e produkteve: "Mallra të përpunuara" me 63,0 %, duke u ulur me 5,9 %, "Lëndët djegëse" me 11,0 %, duke u ulur me 19,3 % dhe "Ushqime dhe kafshë të gjalla" me 10,0 % të eksporteve, duke u rritur me 9,7 %, krahasuar me vitin 2018.

Tab.1 Eksportet sipas Klasifikimit Standart të Tregtisë së Jashtme (SITC Rev.4)

milionë lekë					
	2015	2016	2017	2018	2019
Gjithsej	243.183	243.498	272.988	310.436	298.792
Ushqime dhe kafshë të gjalla	15.599	19.167	24.488	25.867	28.388
Pije dhe duhan	1.031	1.598	1.485	1.793	1.846
Materiale të papërpunuara	22.102	23.289	23.141	18.662	20.582
Lëndë djegëse	45.090	27.397	23.902	41.271	33.322
Yndyrna bimore dhe shtazore	117	225	243	246	196
Produkte kimike	2.872	3.060	3.382	4.523	5.357
Mallra të përpunuara	49.657	44.276	57.828	69.941	63.391
Makineri e pajisje transporti	10.794	11.255	15.118	18.046	20.930
Mallra të tjera të përpunuara	95.751	112.660	123.156	129.836	124.562
Mallra të paklasifikuara diku tjetër	169	571	243	250	217

Grup produktet që dominojnë importin për vitin 2019 janë: “Mallra të përpunuara” me 36 %, duke u ulur me 0,1 %, “Makineri dhe pajisje transporti” me

21 %, duke u ulur me 3,7 % dhe “Ushqime dhe kafshë të gjalla” me 13 %, duke u rritur 4,2 %, krahasuar me vitin 2018.

Tab.2 Importet sipas Klasifikimit Standart të Tregtisë së Jashtme (SITC Rev.4)

milionë lekë					
	2015	2016	2017	2018	2019
Gjithsej	544.616	579.248	626.186	641.466	649.111
Ushqime dhe kafshë të gjalla	72.759	73.616	78.268	78.754	82.044
Pije dhe duhan	16.080	18.343	20.272	20.131	20.990
Materiale të papërpunuara	13.954	12.180	18.926	22.255	22.167
Lëndë djegëse	56.641	46.945	61.711	64.661	73.118
Yndyrna bimore dhe shtazore	5.807	5.562	5.202	4.708	4.192
Produkte kimike	64.471	68.618	74.302	74.858	75.483
Mallra të përpunuara	126.422	144.207	146.820	147.595	145.720
Makineri e pajisje transporti	114.034	126.677	131.630	140.301	135.148
Mallra të tjera të përpunuara	74.268	82.390	88.874	88.045	89.750
Mallra të paklasifikuara diku tjetër	180	710	181	159	499

C. Tregtia e jashtme e mallrave sipas rajoneve kryesore

Në vitin 2019 pesha e eksporteve në vendet e BE-së është 77 %, duke u ulur me 3,4 %, krahasuar me vitin 2018. Ndërsa pesha e importeve nga vendet e BE-së është 58 %, duke u ulur me 2,9 %, krahasuar me vitin 2018.

Pesha e eksporteve në vendet e CEFTA-s është 17 %, duke u rritur me 1,1 %, krahasuar me vitin 2018. Ndërsa pesha e importeve nga vendet e CEFTA-s është 7 %, duke u ulur me 1,3 %, krahasuar me vitin 2018.

Fig.2 Tregtia e mallrave sipas grup-vendeve

	Eksporte	Importe
Vendet e BE-së	77%	58%
Vendet e CEFTA-s	17%	7%
Vendet e EFTA-s	0%	3%
Vendet e tjera	6%	32%

D. Tregtia sipas partnerëve kryesorë

Tendenca e partnerëve tregtarë, 2019

Eksportet në vlerë kanë shënuar rritje të konsiderueshme drejt Kosovës, Gjermanisë dhe Kinës. Ndërsa rritje për importet kanë Turqia, Kina dhe Greqia.

Në vitin 2019 partnerët tanë kryesorë për eksportet janë: Italia (48 %), duke u ulur me 4,0 %, krahasuar me vitin 2018, Kosova (10 %), duke u rritur 10,0 %, krahasuar me vitin 2018, Spanja (8 %), duke u ulur 1,4 %, krahasuar me vitin 2018.

Partnerët kryesorë për eksportet, 2019

Ndërsa partnerët kryesorë për importet janë: Italia (25 %), duke u ulur 6,3 %, krahasuar me vitin 2018, Turqia (10 %), duke u rritur 14,0 %, krahasuar me vitin 2018, Kina (9 %), duke u rritur 11,0 % krahasuar me vitin 2018.

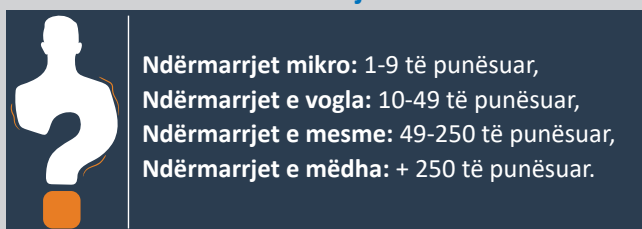
Partnerët kryesorë për importet, 2019

II

II. Tregtia e jashtme e mallrave sipas karakteristikave të ndërmarrjes, 2015-2019

A. Tregtia e jashtme e mallrave sipas madhësisë së ndërmarrjes

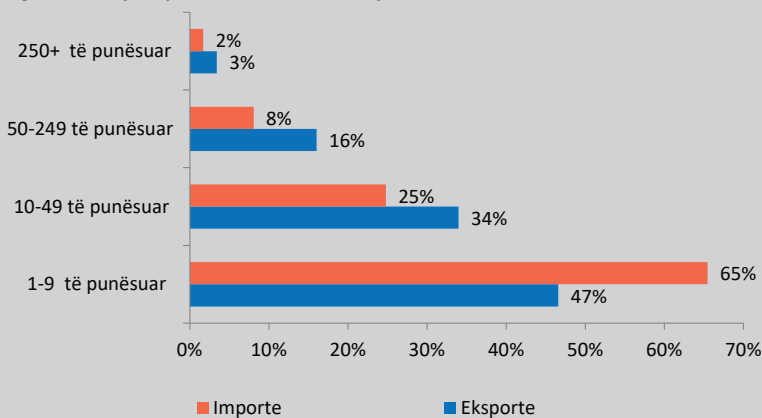

Në periudhën 2015-2019, numri i ndërmarrjeve eksportuese dhe importuese është rritur. Numri i ndërmarrjeve eksportuese, në vitin 2019, është 3.190, duke u rritur me 5,0 %, krahasuar me vitin 2018. Në vitin 2019, pesha e ndërmarrjeve mikro, të vogla dhe të mesme, është 97 %. Pesha e ndërmarrjeve mikro është 47 %, ndërmarrjet e vogla është 34 %, ndërmarrjet e mesme është 16 % dhe ndërmarrjet e mëdha është 3 %.

Në vitin 2019, numri i ndërmarrjeve importuese është 11.364 ndërmarrje, duke u rritur me 0,5 %, krahasuar me vitin 2018. Pesha e ndërmarrjet mikro, të vogla dhe të mesme është 98 % të ndërmarrjeve importuese gjithsej. Pesha për ndërmarrjet mikro është 65 %, ndërmarrjet e vogla është 25 % të ndërmarrjeve importuese gjithsej, ndërmarrjet e mesme është 8 % dhe ndërmarrjet e mëdha është 2 %.

Fig.3 Ndërmarrjet, sipas madhësisë së ndërmarrjes, 2019

B. Sektorët mbizotërues në eksportet/ importet e mallrave

Industria përfshin:

Industri nxjerrëse; Industri përpunuese; Energji elektrike, furnizimi me gaz, avull dhe ajër të kondicionuar; Furnizimi me ujë, aktivitete të trajtimit dhe 1menaxhimit të mbeturinave, mbetjeve.

Për periudhën 2015-2019, në ndërmarrjet eksportuese mbizotërojnë, ndërmarrjet që operojnë në sektorin e industrisë. Në vitin 2019, pesha e eksporteve të kryera nga ndërmarrjet që operojnë në industri është 81 %, duke u ulur me 6,1 %, krahasuar me vitin 2018. Ndërmarrjet e mëdha zënë 48 % të vlerës së eksporteve të këtyre ndërmarrjeve, duke u ulur me 7,1 %, krahasuar me vitin 2018.

Për periudhën 2015-2019, vlerën më të madhe të importeve e kanë ndërmarrjet që operojnë në sektorin e tregtisë. Në vitin 2019, pesha e këtyre ndërmarrjeve është 56 %, duke u rritur me 2,2 %, krahasuar me 2018. Në 2019, ndërmarrjet mikro, të vogla dhe të mesme zënë 91 % të vlerës së importeve të ndërmarrjeve që operojnë në sektorin e tregtisë, duke u rritur me 2,5 %, krahasuar me vitin 2018.

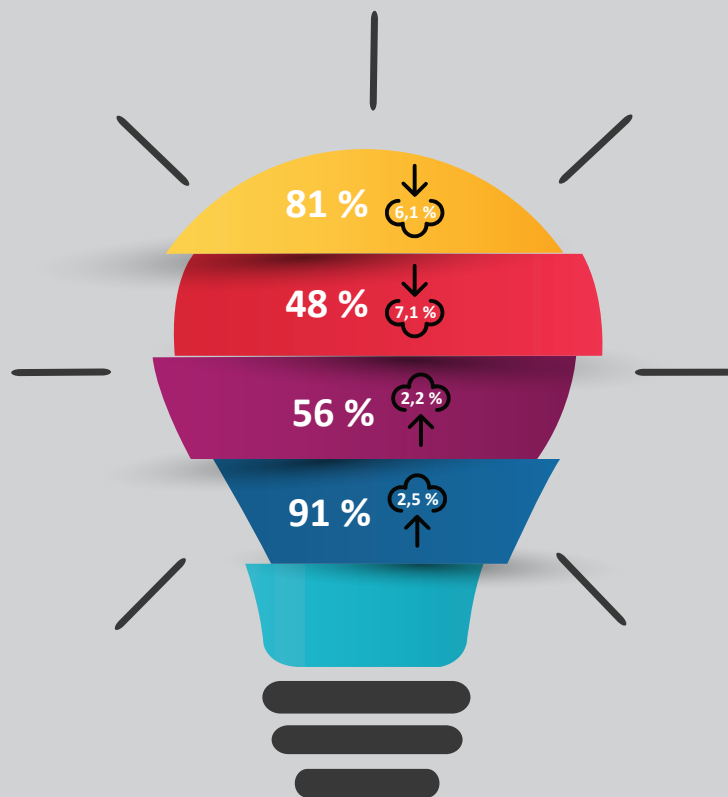
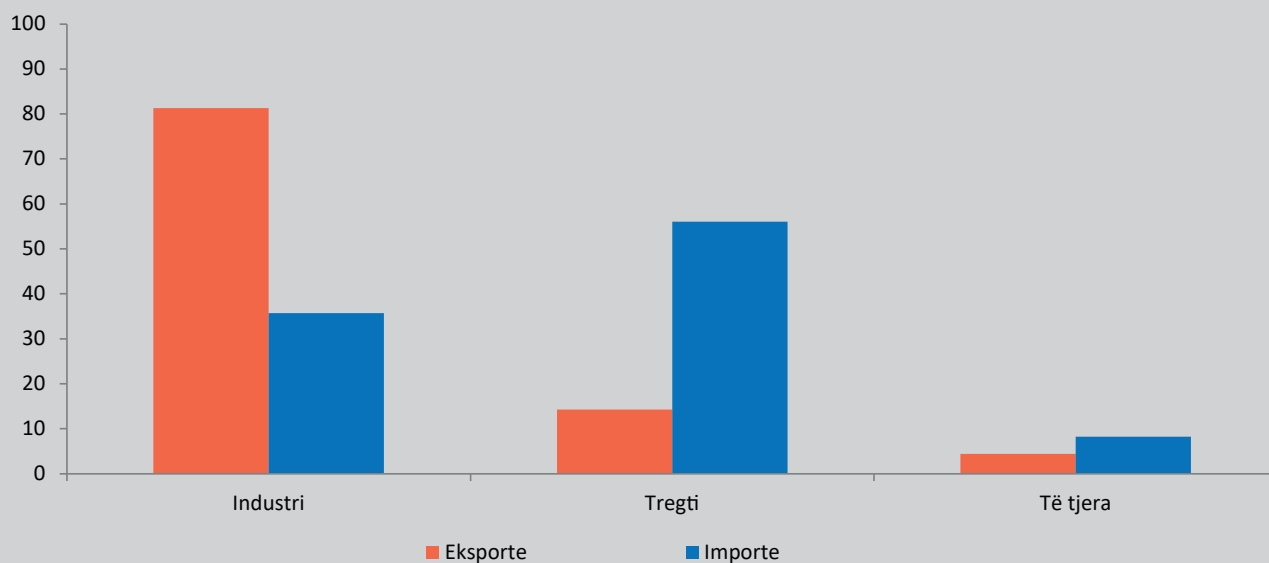

Fig.4 Ndërmarrjet eksportuese dhe importuese, 2019

C. Eksportet/importet e ndërmarrjeve sipas produkteve

“Produktet nga përpunimi”, në periudhën 2015-2019 zënë pjesën më të madhe të produkteve të eksportuara dhe të importuara. Në vitin 2019, pesha e eksporteve të këtyre produkteve është 81 %, duke u ulur me 2,7 %, krahasuar me 2018. Produktet me peshën kryesore në “Produktet nga përpunimi” janë: “Produktet ushqimore” (11 %) dhe “Koks dhe nënprodukte të naftës të rafinuara” (9 %).

veshjeve” (24 %), si edhe “Produktet e metaleve bazë” (13 %). Ndërsa pesha e importeve të produkteve nga përpunimi është 89 %, duke u ulur me 0,5 %, krahasuar me 2018. Produktet me peshën kryesore në “Produktet nga përpunimi” janë: “Produktet ushqimore” (11 %) dhe “Koks dhe nënprodukte të naftës të rafinuara” (9 %).

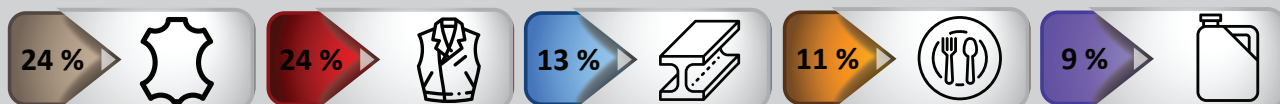
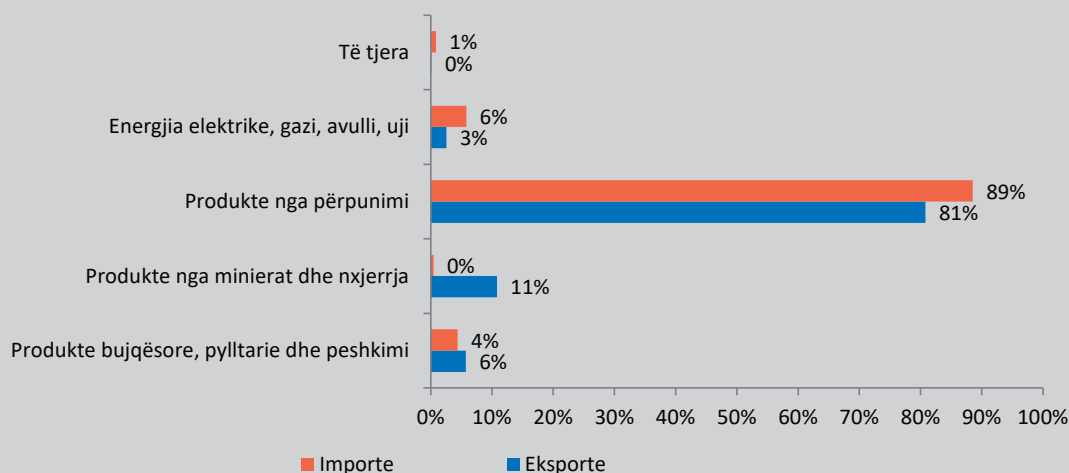

Fig.5 Eksportet/importet e ndërmarrjeve sipas produkteve, 2019 (%)

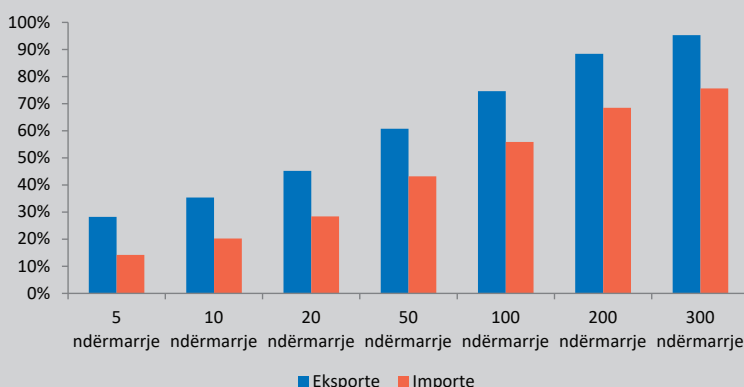

D. Përqëndrimi i ndërmarrjeve eksportuese/importuese

Në periudhë 2015-2019, më shumë se gjysma e eksporteve ishte e përqëndruara në 50 ndërmarrjet më të mëdha. Për vitin 2019, më shumë se gjysmën e eksporteve e kryejnë 50 ndërmarrjet më të mëdha (61 %). Pesha e këtyre ndërmarrjeve që operojnë në industri është 54 %, ndërsa pesha e ndërmarrjeve që operojnë në tregti është 64 %.

Në periudhë 2015-2019, më shumë se gjysma e importeve ishte e përqëndruara në 100 ndërmarrjet më të mëdha. Për vitin 2019, më shumë se gjysmën e importeve e kryejnë 100 ndërmarrjet më të mëdha (56 %). Pesha e këtyre ndërmarrjeve që operojnë në industri është 64 %, ndërsa pesha e ndërmarrjeve që operojnë në tregti është 50 %.

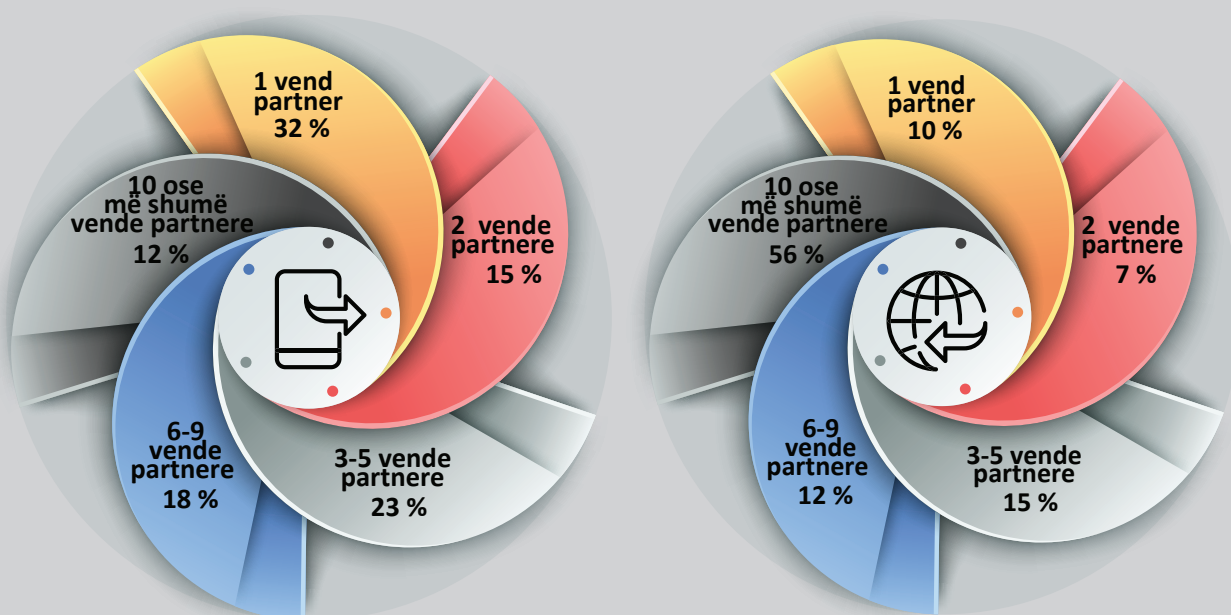
fig.6 Tregtia e jashtme e mallrave sipas ndërmarrjeve kryesore, 2019

E. Ndërmarrjet eksportuese/importuese, sipas numrit të vendeve partnere

Në periudhë 2015-2019, pjesën më të madhe të eksporteve ndërmarrjet e kryejnë vetëm me 1 vend partner. Në vitin 2019, pesha e eksporteve të këtyre ndërmarrjeve është 32 %, ndjekur nga ndërmarrjet që eksportojnë drejt 3-5 vendeve partnere (23 %). Ndërsa pjesën më të madhe të importeve, në periudhë 2015-2019, ndërmarrjet e kryejnë me më shumë se 10 vende partnere. Në vitin 2019, pesha e importeve të këtyre ndërmarrjeve është 56 %, ndjekur nga ndërmarrjet që importojnë nga 3-5 vende partnere (15 %).

Fig. 7 Tregtia e jashtme e mallrave sipas numrit të vendeve partnere me të cilët kryejnë tregtinë ndërmarrjet, 2019

Aneksi 1:

Metodologji

Burimi i informacionit

Drejtorja e Përgjithshme e Doganave është burimi i të dhënave të tregtisë së jashtme të mallrave dhe Drejtorja e Përgjithshme e Tatimeve është burimi i të dhënave për Regjistrin e Ndërmarrjeve.

Grumbullimi i të dhënave

Në nivelin konceptual, metodologjia e përdorur në grumbullimin dhe vlefshmërinë e të dhënave mund të shpjegohet sipas skemës në vazhdim:

Përkufizime / Koncepte

Përkufizimet dhe konceptet në këtë shpjegues metodologjik janë dhënë në mënyrë të tillë që të pasqyrojnë lidhjen ndërmjet përmbajtjes së të dhënave të tregtisë së mallrave dhe regjistrit të ndërmarrjeve.

Ndërmarrja është: “kombinimi më i vogël i njësive ligjore pra një njësi organizative që prodhon të mira apo shërbime që ka një farë autonomie në marrjen e vendimeve, veçanërisht për shpërndarjen e burimeve aktuale të saj. Ndërmarrja kryen një ose me shumë aktivitete në një apo më shumë vendndodhje (njësi lokale)”. Marrëdhënia ndërmjet një ndërmarrje dhe një njësie ligjore përkufizohet si: “ndërmarrja i korrespondon ose një njësie ligjore ose një kombinimi njësisht ligjore”.

Vendi partner në termat e eksporteve është vendi i destinacionit final të mallrave. Për importet është vendi i origjinës së mallrave.

Vendet anëtare të BE-së – Austri, Belgjikë, Bullgari, Danimarkë, Estoni, Finlandë, Francë, Greqi, Gjermani, Hollandë, Hungari, Irlandë, Itali, Kroaci, Letoni, Lituani, Luksemburg, Maltë, Mbretëri e Bashkuar, Poloni, Portugali, Qipro, Republika Çeke, Rumani, Sllovaki, Slloveni, Spanjë, Suedi;

Vendet anëtare të CEFTA-s – Bosnja dhe Hercegovina, Kosova, Mali i Zi, Maqedoni, Moldavia, Serbia, Shqipëria;

Vendet anëtare të EFTA-s – Island, Norvegji, Lihtenshtein, Zvicër.

Eksportet janë vlerësuar me FOB (Përfaqëson një kusht të shpërndarjes së mallrave, që tregon se çmimi i mallrave përfshin edhe shpenzimet e transportit dhe të dorëzimit, tek një port i caktuar i ngarkimit). Janë në përgjithësi mallra të destinuara tek një vend i tretë,

të vendosura nën regjimin doganor, të përpunimit pasiv, të rieksporuara pas përpunimit aktiv.

Importet janë vlerësuar me CIF (Përfaqëson një kusht të shpërndarjes së mallrave, që tregon se çmimi i mallrave përfshin sigurimin dhe transportin, deri tek një port i caktuar destinacion).

Klasifikime

Në përpunimin e informacionit statistikor të tregtisë së jashtme të mallrave mallrave, import-eksportet, është përdorur Klasifikimi Standard Ndërkombëtar i Tregtisë (SITC), i cili i klasifikon mallrat sipas fazave të tyre të prodhimit. Ndërsa për aktivitetet klasifikimi i aktiviteteve ekonomike NVE rev.2 (emërtimi shkurt në anglisht – NACE Rev.2) dhe për produktet klasifikimi statistikor i produkteve sipas aktiviteteve, NP 2008 (emërtimi shkurt në anglisht - CPA 2008).

